

Kezelési egység kódja, neve: KE1 – Kaszálásra javasolt üde gyepterületek

Szendehegy: 0101 b, 051/2 a, 098/16, 098/17, 098/18, 098/19, 098/20 hrsz.

13TI, 16TI, 16ÚT, 24A erdőrészlet

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe a tervezési terület több élőhelyét is besoroltuk. Egyrészt a ma is rendszeresen művelt, jelenleg is kaszálóként hasznosított üde kaszálórétet, az igen kis kiterjedésű veres csenkeszes réteket és mocsárréteket, valamint a művelés felhagyását követően gyomosodott üde gyepeket, magaskórósokat, valamint a néhány éve felhagyott szántókon kialakult gyepek parlagokat. Az ide sorolt élőhelyek kis területűek, ám a terület diverzitása, változatossága miatt jelentősek. Előfordulásuk többnyire a vízfolyások mentén jellemző.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

Gyadai-rét Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNER élőhelyek:

E1 – Franciaperjés rétek

E2 – Veres csenkeszes rétek

D34 – Mocsárrétek

OB – Jellegtelen üde gyepek

OD – Lágyszárú özönfajok állományai

OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet

T10 – Fiatal parlag és ugar

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórét (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

magyar tarsza (*Isophya costata*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), fűrgye gyík (*Lacerta agilis*), erdei béka (*Rana dalmatina*), erdei sikló (*Elaphe longissimus*), éti csiga (*Helix pomatia*) nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*),

Érintett egyéb kiemelt fajok:

gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt gyepek kezelésére az évenkénti kétszeri kezelés megfelelő. A kaszálás megakadályozza a gyomok, inváziós fajok elszaporodást, a fűavar kialakulását, az éves biomassza eltávolítását a területről. A második kaszálás utáni, az azt helyettesítő, akkor megkezdett sarjú legeltetés is elfogadható. A legeltethető állat a szarvasmarha, mellyel 0,6-1 állategység/ha legeltetés elfogadható.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A területeken a kaszálás és a legeltetés természetvédelmi szempontból kívánatos és elfogadható. Az extenzív, természetvédelmi kezelési célú legeltetés időszakosan végezhető, ebben az esetben a gazdasági szempontok nem vehetők figyelembe.
- A kezelés hiányában megjelenő szukcesszió élőhelyeket, fajokat veszélyeztető folyamatát meg kell akadályozni. A betelepülő őshonos cserjefajokat (egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), kökény (*Prunus spinosa*)) vissza kell szorítani.
- A rendszeres műveléssel megakadályozható idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) az esetlegesen betelepülése, a területen már jelen lévő inváziós fajok (kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*)) eltávolítása.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A vadgazdálkodás szempontjából a legfontosabb cél a jelentősen túltartott nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt mér nem okozó szintre csökkentése, mivel a vaddisznó túrással, sokszor károsítja a gyepek jelölő élőhelyeket.
- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.

- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, szózó) elhelyezése nem javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Gyadai-rét részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzat vonatkozó rendeletének előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU

rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY10	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagymafák, hagymafá csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY106	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.

GY116	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

5. táblázat. KE1 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területen a jelenleg is kezelt rétek természetessége közepes. Kis kiterjedésük és a közeli propagulum források hiányában természetességüket illetően jelentős javításuk nem várható, így ezeken a fejlesztés nem szükséges. A korábban kezelésből felhagyott, honos, vagy tájidegen fajokkal fertőzött gyepek helyreállítása az évenkénti 2-3 kaszálással megoldható. Az első kaszálás utáni legeltetés is megfelelő kezelés az élőhelyrekonstrukció szempontjából. A korábban szántóként művelt, mára felhagyott fiatal parlagokat megfelelő kezeléssel gyepekké kell alakítani. A művelésből felhagyott élőhelyek helyreállítása érdekében a termőhelyidegen és idegenhonos inváziós fajok (mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*)) eltávolítását, valamint a szukcesszió következtében teret hódító őshonos cserjefajok visszaszorítása szükséges. A mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) és más intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használat esetében javasolt alkalmazási idő június-szeptember. Alkalmazása fásszárú fajok visszaszorítása érdekében kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, pontpermetezéssel történhet.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén a megfelelő turisztikai használat szabályozandó. Az ehhez a tevékenységhez kapcsolódó létesítmények elhelyezése a kezelési egység területén nem kívánatos, továbbá olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével járna (pl. új turistaösvény vagy kiépített kilátópont kialakítása, építmények elhelyezése, egyéb infrastrukturális fejlesztések), nem javasolt. Az utak menti rézsűk fenntartásához csak a feltétlenül indokolt mértékű, gyepeket hátrányosan nem érintő beavatkozások tervezhetők és végezhetők az általános, fentebb megfogalmazott javaslatokkal összhangban.

Kezelési javaslatok indoklása:

A jelenlegi kaszálórétek az éves rendszeres kezeléssel jó természeti állapotban tarthatók. Ezt az állapotot az inváziós kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) gyomfajokkal fertőződött gyepek esetében az évenkénti rendszeres kaszálás/legeltetés biztosítja. Mivel a felhagyott szántókon a szukcesszió során kialakult másodlagos üde gyepek fajkészlete a kaszált gyepekéhez hasonlóan alakul, azok természetessége megfelelő kaszálás, legeltetés során tovább javítható, rövid-közép távon kaszálórétekké, majd jelölő élőhelyekké alakíthatók. A rendszeresen művelt kaszálórétek fenntartása nem csak természeti, hanem mezőgazdasági érdek, hiszen az egyik legnagyobb szénaprodukciónú gyepek tartoznak ide.

Kezelési egység kódja, neve: KE2 – Mezőgazdasági hasznosításra javasolt félszáraz gyepterületek

034/3, 034/6 d, 051/2 a, 051/2 b, 051/2 d, 051/2 f, 051/2 g, 098/15, 098/16, 098/17 hrsz.

12A, 12B, 12C, 12D, 12NY, 12TI, 14B, 14C, 14E, 14F, 14NY 2, 14ÚT, 14VF, 15A, 15E, 16B, 16ÚT, 17C, 17TI 2, 17ÚT, 18A, 18B, 19B, 19NY 1, 19ÚT, 19VI, 25A

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe a tervezési terület különböző sztyeprétjeit és az extenzív gyümölcsösöket soroltuk. Ezek túlnyomórészt az egykori zártkertek (szőlők, gyümölcsösök) területén másodlagosan kialakult, másrészt az erdőkben, szegélyeken fennmaradt gyepek, ill. még fennmaradt gyümölcsösök. Jelenleg túlnyomórészt nem művelik őket, így sokfelé a szukcessziós folyamatok során cserjésednek, ill. melegkedvelő tölgyesekké alakulnak.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

Gyadai-rét Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNER élőhelyek:

H3a – Köves talajú lejtősztyepek

H4 – Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok

H5a – Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek

OC – Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok

P7 – Hagyományos fajtájú, extenzíven művelt gyümölcsösök

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6240* - Szubpannon

sztyeppék

6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

tátorján (*Crambe tataria*), bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*)*, leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), piros kigyószisz (*Echium russicum*), homoki nőszirm (*Iris humilis ssp. arenaria*), csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), magyar tarsza (*Isophya costata*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), magyar tavaszi-fésűsbagoly (magyar barkabagoly) (*Dioszeghyana schmidtii*), erdei sikló (*Elaphe longissimus*), fűrgye gyík (*Lacerta agilis*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), rézsikló (*Coronella austriaca*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

sápadt kosbor (*Orchis pallens*), méhbangó (*Ophrys apifera*), gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt gyepek és extenzív művelésű gyümölcsösök kezelése két munkafolyamatra oszlik. Elsőként az élőhelyen elszaporodott honos és idegenhonos cserjéket, fákat kell kiritkítani, majd ezt követően a területet rendszeresen kaszálni kell. A kaszálás megakadályozza a gyomok, inváziós fajok elszaporodását, a fűvar kialakulását, a keletkező biomassa a folyamat végén eltávolítására kerül a területről. Az évente egyszeri kaszálás megfelelő, de legalább két évente tisztítókaszálást kell alkalmazni. A kaszálás és a kímélő legeltetés, vagy a sarjülegeltetés is elfogadható. A legeltethető állat a szarvasmarha, juh esetleg kecske.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A területeken a kaszálás és a legeltetés természetvédelmi szempontból szükséges és elfogadható. Az extenzív, természetvédelmi kezelési célú legeltetés csak a meghatározott időszakban végezhető.
- A kezelés hiányában fellépő szukcesszió élőhelyeket, fajokat veszélyeztető folyamatát meg kell akadályozni. A betelepülő őshonos cserje- és fafajokat (egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), veresgyűrű (*Cornus sanguinea*), virágos kőris (*Fraxinus ornus*), kökény (*Prunus spinosa*)) vissza kell szorítani. A nagyobb kiterjedésű élőhelyeken a megjelenő cser- és

molyhos tölgy (*Quercus cerris*, *Q. pubescens*) magoncokból egy-egy szoliter példány meghagyható.

- A rendszeres műveléssel megakadályozható idegenhonos elemek (fás- és lágyszárú növények) az esetlegesen betelepülése, a területen már jelen lévő inváziós fajok (kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*)) eltávolítása.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A vadgazdálkodás szempontjából a legfontosabb cél az itt is rendszeresen megjelenő, jelentősen túltartott nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, annak a természetvédelmi kárt már nem

okozó szintre csökkentése. A vaddisznó túrással, a gímszarvas és őz rágással, taposással sokszor károsítja a gyepes jelölő élőhelyeket, gyümölcsösöket.

- A kezelési egységben kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése nem javasolt, a meglévők elbontandók.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Gyadai-rét, valamint a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakészé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett. (Megjegyzés: Az inváziós fajok elleni célzott intézkedést kivéve.)
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY10	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajától függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2 - 0,4 állategység/ha.
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (Megjegyzés: A téli legeltetési egyedi hatósági engedély alapján lehetséges.)
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY69	Legeltethető állatfaj: kecske. (Megjegyzés: csak a cserjésedett területeken)
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

6. táblázat. KE2 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területen a gyepek jelenleg nincsenek kezelve, sem kaszálást, sem legeltetést nem tapasztaltunk. Az élőhelyek jó természetességének elérése, fenntartása érdekében az élőhelyrekonstrukciós és fenntartási munkákat mielőbb el kell végezni, ezek hiányában a természetesség tekintetében jelentős javulás nem várható. A kezelés hiányában megjelent tájidegen fajokkal (kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*) fertőzött élőhelyek esetében a helyreállítás idejére az évenkénti 2-3 kaszálás szükséges. A művelésből felhagyott élőhelyek helyreállítása érdekében a termőhelyidegen és idegenhonos inváziós fajok (mirigyos bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keleti ostorfa (*Celtis occidentalis*)) eltávolítása, valamint a szukcesszió következtében teret hódító őshonos cserjefajok (galagonya, veresgyűrű som) visszaszorítása szükséges. Az intenzíven terjedő mirigyos bálványfa és akác elleni vegyszer használat esetében javasolt alkalmazási idő a

szeptember. Alkalmazása fásszárú fajok visszaszorítása érdekében kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, pontpermetezéssel történhet.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén több helyütt is turistautak, erdei feltáró utak haladnak keresztül, melyek megfelelő használatát szabályozni kell. A turisztikához kapcsolódó létesítmények kialakítása, elhelyezése a kezelési egység területén nem kívánatos, továbbá egyéb olyan aktivitás, amely a természetközeli élőhelyek területének csökkenésével járna (pl. új turistaösvény vagy kiépített kilátópont kialakítása, építmények elhelyezése, egyéb infrastrukturális fejlesztések) nem javasolt. Az utak menti rézsúk - mint az élőhely kiemelten fontos helyszínei - fenntartásához csak a feltétlenül indokolt mértékű, gyepeket hátrányosan nem érintő beavatkozások tervezhetők és végezhetők az általános, fentebb megfogalmazott javaslatokkal összhangban.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe sorolt élőhelyek jelenleg szinte teljes mértékben nem kezelték, természeti állapotukat az évtizedes elhanyagoltság során végbement szukcessziós folyamatok különböző stádiumai határozzák meg. Ezt az állapotot többnyire az inváziós kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) és a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) gyomfajok fertőzése jelzi, melyhez járul a mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), kelti ostorfa (*Celtis occidentalis*) példányainak kisebb-nagyobb záródott foltokban való megjelenése. A gyepek fajkészlete mindezek ellenére megfelelő, számos jelölő és egyéb fontos faj termőhelyei. Rendszeresen művelésükkel természetességük, fajkompozíciójuk jelentősen javítható lenne.

Kezelési egység kódja, neve: KE4 – Ligeterdők, üde cserjések

0101 a, 0101 b, 034/3, 034/6 d, 051/2 a, 051/2 b, 098/2, 098/20

13A, 13TI, 14C, 14NY 1, 14ÚT, 16A, 16C, 16D, 16TI, 16ÚT, 17B, 17C, 17TI 1, 17TI 2, 17ÚT, 18ÚT 2, 18ÚT 3, 19B, 19NY 1, 19ÚT, 19VI, 24A, 25A

Kezelési egység meghatározása:

A területen erdőgazdálkodó által üzemtervezett és kezelt, valamint spontán módon létrejött, őshonos puhafa fajokból álló, az év egy részében víz jelenlétéhez kötődő erdőfoltok, erdősávok. A területi részarányuk igen kicsi, állományaik sokfelé elszórtan találhatóak meg, részben vízfolyások, patakok mentén, részben lefolyástalan lapályokon. Állományukat döntően a fehér- és törékeny fűz (*Salix alba*, *S. fragilis*) alkotja, a kecskefűz (*Salix caprea*) és az enyves éger (*Alnus glutinosa*) ritka, szálanként, vagy kisebb facsoportokban állományt nem alkot. Az üde cserjéseket a veresgyűrű (*Cornus sanguinea*), a bodza (*Sambucus nigra*), valamint a sokfelé kivadult cseresznyeszilva (*Prunus cerasifera*) alkotja.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

Gyadai-rét Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNER élőhelyek:

J4 – Fűz-nyár ártéri erdők

P2a – Üde és nedves cserjések

RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

61E0* – Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kóris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) A HUDI20038 NYUGAT-CSERHÁT ÉS NASZÁLY NATURA 2000 TERÜLET FENNTARTÁSI TERVE

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

vöröshasú unka (*Bombina bombina*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), éti csiga (*Helix pomatia*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), erdei béka (*Rana dalmatina*), harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*).

Érintett egyéb kiemelt fajok:

bajszos sármány (*Emberiza cia*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Natura 2000 területen lévő erdőknél elsődleges cél az állandó erdőborítottság elérése, valamint a jelölő élőhely kritériumainak való megfelelés. A fűzligetek a tervezési területen igen kis részén vannak jelen. Állományai degradáltak, a gyep- és cserjeszintben többnyire nitrofil fajok az uralkodók (csalán (*Urtica dioica*), bodza (*Sambucus nigra*)), melyekhez üde erdei fajok társulnak. Az abiotikus faktorok ismeretében területi arányuk jelentős kiterjesztésére nincs lehetőség. A tájban különleges, egyedi élőhelyi jellemzők miatt az üzemmód szerinti besorolástól függetlenül ezekben az erdőkben természetközeli erdőgazdálkodás megvalósítása szükséges. Természeti értékeik különösebb szigorú előírásokat nem indokolnak.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- • Hosszú távon (a következő erdőtervezés során) a 30-40 méternél szélesebb önálló erdőrészletként el nem különített égerligetek közül a legalább 0,5 hektár kiterjedést elérő állományokat javasolt leválasztani önálló erdőrészletként. Az erdőrészletek határát legalább a ligeterdő szélén, de inkább attól 10–20 méterre kifelé javasolt kijelölni.
- • A keskeny égerligeteket részterületként magába foglaló erdőrészleteknél, a völgyalji égerliget foltok önálló erdőrészletként nem leválaszthatók, ezért ezen állományokból mozaikosan védelmi funkciójú területek (hagyásfa-csoport jelleggel) visszahagyása és kezelése javasolt. Hosszú távon javasolt a szakaszos véghasználat, a felújítás és erdőnevelés során pedig figyelni kell, hogy a pionír jellegű erdősáv megmaradjon.
- • Vágásos üzemmódban kezelt állományokban csoportos felújítévágás vagy maximum 0,5 ha területű mikrotarvágás alkalmazása javasolt.
- ✦ A csoportos felújítévágásnál az előkészítő vágás során 40–50%-os záródásbontás szükséges, hogy fűz újulata gyorsan megjelenjen. Ezt segítheti a cserjeszint kis foltokban történő kivágása. Célszerű a csoportosan megtelepülő fényigényes újulatfoltok köré tervezni a következő bontásokat. Az állományt minél hosszabb idő, 20–30 év alatt javasolt kitermelni.
- ✦ Vágásos gazdálkodás esetén kisméretű, egy famagasság átmérőjű, mozaikos elrendezésben kialakított lékes tarvágások javasolhatók. A letermelt állományrészek között legalább ugyanakkora méretű erdőfoltok maradjanak, s ezek levágására csak akkor kerüljön sor, ha a korábban levágott foltok már teljesen felújultak, vagy rudas korúak. Legalább 25–30 méterenként célszerű vegyes fafaj összetételű hagyásfa-csoportok visszahagyása. A felújítás idejének legalább a vágáskor feléig történő elnyújtása javasolható.
- ✦ A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása és a területről való elszállítása javasolt.
- ✦ Kerülendő a völgytalpakon haladó szállító utak kialakítása, minimalizálni szükséges a kisvízfolyásokon a keresztirányú áthaladást.
- ✦ Amennyiben őshonos fajokból lehetséges, a hagyásfa-csoportokon belül fekvő holtfa minél nagyobb mértékű (hektáronként min. 5 m³) visszahagyása javasolt.

✦ A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.

✦ Kerülendő minden növényvédő szeres kezelés, kivételes esetekben engedhető meg inváziós fajok visszaszorítására a csepegés-mentes irtási technológiák alkalmazása.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- ⑩ Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, szózó) elhelyezése nem javasolt.
- ⑩ A legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.
- ⑩ A vadászati létesítmények (magasles) elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a *Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól* szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Gyadai-rét, valamint a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a 45/2015. (VII. 28.) FM rendeletet előírásait, a valamint a Váci, Gödöllői (Pest megye), Romhányi és Berceli (Nógrád megye) Erdőtervezési Körzetek Körzeti Erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról).

Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Javasolt előírások: Kód

E03

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy

- faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
- E05 Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével.
- E16 A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása
- E17 Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
- E19 Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
- E22 Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
- E24 Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
- E26 Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
- E27 A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásoknak fenntartása.
- E28 Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
- E32 Örökerdő üzemmódra való áttérés.
- E33 Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolósos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.

E38	Őshonos fafajú állományok véghasználatá során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. <i>(Megjegyzés: Különösen talajsinten odvas fák, törzsen odvas fák, tükröfolttal rendelkező faegyedek, elhalt koronarészeket tartalmazó fák, magasan törött facsonkok.)</i>
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként éger (Alnus glutinosa), magas kőris (Fraxinus excelsior), elegyfajként zelnicemeggy (Padus avium) ültetése javasolt.)</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként éger (Alnus glutinosa), magas kőris (Fraxinus excelsior), elegyfajként zelnicemeggy (Padus avium) ültetése javasolt.)</i>
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.

(Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.)

- Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
- Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
- Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.

E74

Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.

E75

Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életeciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

E83

Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.

E85

A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

Kód

Vadgazdálkodási előírás-javaslatok

VA02

Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

VA03

A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat csak a spontán felnőtt, jellegtelen állományokban szükséges, ahol a megfelelő kezeléssel a természetes erdő kialakulását célzó beavatkozások szükségesek. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges

intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítása, az erdők szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A puhafaliget állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével vagy a növényzet fokozottabb bolygatásával járna (pl. újabb utak és épített közelítőnyomok kialakítása, építmények elhelyezése), nem javasolt. Turisztikai létesítmények elhelyezése, új turistaút, kilátó építése, építmények elhelyezése, egyéb infrastrukturális fejlesztések a kezelési egység területén nem kívánatos. A vízfolyások műszaki-fenntartási munkái során a fűzligetet érintően csak a feltétlenül indokolt mértékű beavatkozások tervezhetők és végezhetők, az élőhely fennmaradásához, jó természeti állapotba tartásához szükséges ökológiai vízmennyiség biztosítandó.

Kezelési javaslatok indoklása:

A fűzligetek kis részterületük ellenére fontos élőhelyek, melyek számos faj és természeti érték megőrzése érdekében megtartandók. Fennmaradásuk a természetes erdődinamikai folyamatokra támaszkodó, az erdészeti kezelés örökrdőbe történő besorolásával hosszútávon megoldott. A kezelési javaslatok mindezek figyelembevételével, a kapcsolódó közösségi jelentőségű fajok védelmének szándékával kerültek megfogalmazásra.

Kezelési egység kódja, neve: KE5 – Galagonyás cserjések

0101 a, 0101 b, 051/2 a, 051/2 d, 051/2 f, 093/16, 093/18, 093/19, 093/20, 093/21, 093/22, 093/23, 093/24, 093/25, 096, 098/15, 098/16, 098/17, 098/18, 098/19, 098/2, 098/20, 098/3, 098/4, 098/5
13A, 13TI, 14E, 14ÚT, 16A, 16B, 16C, 16NY 2, 16ÚT, 18A, 18ÚT 2, 18ÚT 3, 24A

Kezelési egység meghatározása:

A területen több, dominánsan cserjékkel borított élőhely is előfordul. A sziklagyepekben, sztyepréteken, meleg erdőszegélyeken a kis kiterjedésű sziklai cserjések, sztyepecserjések találhatóak, jellemző fajaik a szirti gyöngyvessző (*Spirea media*) parlagi rózsza (*Rosa gallica*), a csepleszmegegy (*Cerasus mahaleb*). A domboldalak, erdőszegélyek meleg, xerotherm termőhelyein hosszabb ideje nem kezelt, honos cserjékkel borított gyepek lettek még idesorolva. Ezek mind átmeneti élőhelyek, melyek az EOV térképek tanúsága szerint minden esetben az egykori kisparcellás gazdálkodás helyszínein, felhagyott szántókon, kerteken jöttek létre. Ezek a másodlagos élőhelyek napjainkra nagymértékben egybibés galagonyával (*Crataegus monogyna*), veresgyűrű sommal (*Cornus sanguinea*), mezei juharral (*Acer campestre*), kökény (*Prunus spinosa*), fagyallal (*Ligustrum vulgare*) becserjésedtek. A természetközeli állományok gyepszintje a sztyeprétek, ill. ezek különböző mértékben gyomosodott változatait őrizik, de sok helyen a bokrok közti tisztások inváziós fajokkal (kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), mirigyos bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keleti ostorfa (*Celtis occidentalis*)) fertőződtek. Állományai néhol a felhagyott gyümölcsösökben váltak uralkodóvá, ahol a bokrok közt az idős gyümölcsfák (szilva (*Prunus domestica*), cseresznye (*Cerasus avium*), őszibarack (*Prunus persica*), dió (*Juglans regia*) is még lábon állnak.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett védett természeti terület:

Gyadai-rét Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület
Érintett ÁNER élőhelyek:

M6 – Sztyeppcserjések

M7 – Szikla cserjések

P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

40A0* – Szubkontinentális peripannon cserjések

6210 – Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

tátorján (*Crambe tataria*), bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*)*, piros kígyószisz (*Echium russicum*), magyar tarsza (*Isophya costata*), rézsikló (*Coronella austriaca*), fűrgye gyík (*Lacerta agilis*), zöld gyík (*Lacerta viridis*).

Érintett egyéb kiemelt fajok:

méhbangó (*Ophrys apifera*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó sztyeppcserjések és sziklai cserjések nagyon kis kiterjedésűk és speciális termőhelyi adottságaik miatt nem indokoltak szigorú előírásokat. Esetleges kezelésük során csupán a betelepülő idegenhonos – főképp fásszárú – inváziós fajok visszaszorítását kell biztosítani. A felhagyott szántókon megjelent galagonyás-kökényes cserjések élőhelyek esetében szükségszerű a kezelés. A termőhelyen a természetes erdőszülés szukcessziós folyamatának egyik állapotát reprezentálják. Az élőhelyeken egyrészt a már betelepedett és kialakult, jelölő és egyéb fontos fajokkal is rendelkező sztyepprétek területi kiterjedését kell erősíteni a cserjések visszaszorításával, majd azt követően kaszálással, legeltetéssel megvalósuló kezelést kell fogantatosítani. A cserjések sikeres visszaszorítását követően a gyepek kezelését a KE2 kezelési egységre vonatkozó előírás-javaslatok figyelembe vételével szükséges végezni. A gyomos, kevésbé jó természetességű részeket célállományként hosszútávon a

zonális erdőtársulások (cserések, melegkedvelő tölgyesek) elérését kell meghatározni, a cserjések kezelése során a már megjelent erdei fákat meg kell hagyni, a bokrok ritkításával nyert területeket az erdő természetes fáival (cser, molyhos- és kocsánytalan tölgy, virágos kőris és elegyfák) kell pótolni.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Gyadai-rét, valamint a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a 45/2015. (VII. 28.) FM rendeletet előírásait, valamint a Váci, Gödöllői (Pest megye), Romhányi és Berceli (Nógrád megye) Erdőtervezési Körzetek Körzeti Erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Javasolt előírások: Kód

E05

E06

E29

E30

E50

E51

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben, erdőfelújításban való alkalmazásának mellőzése.

Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése, erdőfelújításra vonatkozóan is.

A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.

Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.

A vágásterületen történő égetés mellőzése.

Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (Megjegyzés: termőhelynek megfelelően fő fafajként molyhos tölgy (*Quercus pubescens*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), csertölgy (*Quercus cerris*), közönséges gyertyán (*Carpinus betulus*), elegy fafajként:

	<i>virágos kőris (Fraxinus ornus), mezei juhar (Acer campestre), hegyi juhar (Acer pseudoplatanus), korai juhar (Acer platanoides), tatárjuhar (Acer tataricum)</i>
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
58	<ul style="list-style-type: none"> • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. <i>(Megjegyzés: amennyiben a fenyő fajokon kívül megjelenik egyéb idegenhonos, inváziós fafaj.)</i>
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása.

GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyásfák, hagyásfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedek vegyszeres kezelését lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket

legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani
(Megjegyzés: szerkezetátalakítás után javasolt alkalmazni).

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A szántókon az utóbbi évtizedekben spontán kialakult cserjések egy köztes természeti állapotot képviselnek. Számos helyen a cserjeszint alatt a gypszintben jó természetességű, sok esetben már spontán betelepült jelölő és más fontos fajokkal rendelkező pannon sziklagyepek, szubpannon sztyeppék találhatók. Ezeken a területeken a cserjések ritkításával kell az értékes gyepterületeket növelni. A cserjeirtás nem lehet teljes körű, törekedni kell olyan megoldásra, mely a cserjés – gyep mozaik kialakításával mind a növények, mind a cserjékhez kötődő állatok számára optimális élőhelyi feltételeket biztosít. Azokon a cserjés területeken, ahol már jelentős a zonális erdő fafajainak szálszámú, vagy csoportos betelepülése (cser, molyhos- és kocsányos tölgy, mezei juhar, virágos kőris) a cserjeirtással az erdősödés folyamatát kell segíteni. Fontos feladat a lágú- és fásszárú idegenhonos fajok (kanadai aranyvessző, selyemkóró, fehér akác, bálványfa, keleti ostorfa) elleni védekezés, a jelzett fajok irtása, eltávolítása a területről.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A javasolt rekonstrukció és fejlesztési javaslatok megvalósulása esetén hosszabb távon a vizsgált terület jelölő élőhelyeinek növekedése lehet az eredmény.

Kezelési egység kódja, neve: KE6 – Természetvédelmi kezeléssel fenntartandó erdőállományok

0101 b, 051/2 a, 051/2 g, 098/19, 098/2, 098/20

13TI, 14A, 14C, 14D, 15D, 16A, 24A

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe több élőhely- ill. erdőtípus tartozik. Közös kezelési egységbe sorolásuk indoka, hogy mindegyik valamely szélsőséges termőhelyi körülmények (kiettség, egyéb domborzati viszonyok), vagy egyéb abiotikus faktorok következtében alakult ki, ill. maradt fenn. A vizsgált területen kiterjedésük kicsi, gazdasági jelentőségük jelentéktelen, ám a hozzájuk köthető természeti értékek kiemelkedőek. Az ide sorolt élőhelyek közül a szurdokerdők, törmeléklejtő-erdők, bükkösök, bükkös sziklaerdők többségében a Naszály tömbjében található, a gyertyános kocsánytalan tölgyesek, mész-és melegkedvelő tölgyesek, cseres-kocsányos tölgyesek, hegylábi zárt erdőssztyepp tölgyesek kisebb-nagyobb állományai a terepviszonyok szerint elszórtan található.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett védett természeti terület:

Gyadai-rét Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek

L2b – Cseres-kocsányos tölgyesek

L2x – Hegylábi zárt erdőssztyepp tölgyesek

LY1– Szurdokerdők

LY2 – Törmeléklejtő-erdő

LY3 – Bükkös sziklaerdők

M8 – Száraz-félszáraz erdő- és cserjés szegélyek

P45 – Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek

RA – Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok

RC – Őshonos fafajú keményfás jellegű erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91G0* – Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal

9130 – Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)

9150 – A *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön

9180* – Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio – Acerion* erdői

91H0* – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel

91M0 – Pannon cseres tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), nagy hörcsincér (*Cerambyx cerdo*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), erdei béka (*Rana dalmatina*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), fali gyík (*Podarcis muralis*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

kék atracél (*Anchusa barrelieri*), sápadt kosbor (*Orchis pallens*), ibolyás gérbics (*Limodorum abortivum*), gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*), bajszos sármány (*Emberiza cia*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), gyurgyalag (*Merops apiaster*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek szélsőséges termőhelyi viszonyok között, ún. határtermőhelyeken álló változatos, többségében rendkívül sérülékeny erdőállományok, csekély fahozamuk, vagy

kitermelési nehézségek miatt az erdőtervben üzem módjuk többnyire faanyagtermelést nem szolgáló. Az állományok közt magas az idős erdők aránya, a mész- és melegkedvelő tölgyesek esetén jellemző a 100 éves kor is. Sürgető feladat a következő erdőtervezéskor a jelenleg vágásos üzem módban kezelt állományok faanyagtermelést nem szolgáló üzem módba történő átsorolása, melyek aktuálisan az erdőtervben többnyire önálló erdőrészekként szerepelnek. Amennyiben a terület északi részén a kisebb kiterjedésben, fragmentálisan elhelyezkedő törmelékletjő-erdők, bükkös és tölgyes sziklaerdők esetén az önálló erdőrészekbe sorolás nem lehetséges, törekedni kell az erdőrészekben belüli differenciált kezelésre (védőövezet kialakítása, hagyásfa-csoport-szerű elkülönítés). Őshonos fafajok esetében az egészségügyi fakitermelés is mellőzendő. A kezelési egységbe tartozó minden terület egységben a természetvédelmi cél az fennálló természeti állapot megőrzése, azok beavatkozásmentes megővése, az önfenntartó folyamatok biztosítása. Az esetleges kezelés, beavatkozás kizárólag az élőhelyeken megjelenő inváziós fajok visszaszorítása és a nagyvadállomány drasztikus csökkentése lehet. A kezelési beavatkozások kizárólag természetvédelmi céllal lehetségesek, illetve a nem várt havária helyzetek felszámolása okán történhetnek.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- • Javasolt üzem mód: faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód.
- • A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.
- • Az állományok természetességi állapotának fenntartása, fokozatos javulása (szerkezeti változatosság bővülése, álló és fekvő holtfa mennyiségének gyarapodása, mikroélőhelyek számának növekedése) a természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása.
- • Fakitermelés végzése kizárólag idegenhonos fafajok megtelepedése és jelenléte esetén, továbbá utak és turistautak mentén, balesetmegelőzési céllal fogadható el.
- • Erősen javasolható a területek rendszeres ellenőrzése, hogy az esetlegesen betelepülő idegenhonos, inváziós fajok minél hamarabb felfedezhetők és a területről eltávolíthatók legyenek.
- • Fontos a kezelési egységben található fás állományokkal mozaikoló gyepfoltok megővése, fátlan állapotban tartásuk. Ennek fenntartása érdekében a gyepfoltokon fás állományok nem telepíthetők, a területen legeltetés, kaszálás nem kívánatos.
- • A kezelési egység üzemtervezett erdeiben található sziklagyepek, lejtősztyepppek területének lehatárolása és tisztásként kezelése javasolt az erdőtervben.
- • Fakitermelést csak szeptember 15. és március 15. között javasolt végezni.

Fajvédelmi intézkedések

- • A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.
- • Szükséges az állományokban képződő minden holtfa, pusztuló vagy tőszáradt törzsek, facsonkok, valamint az őshonos fafajú odvas-üreges törzsek visszahagyása a jelölő fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében. Az állományokban régebb óta földön fekvő és tövén száradt törzsek összetermelése és kiszállítása mellőzendő, valamint a gyökértányérral kifordult törzsek egy része is visszahagyandó.
- • A tőodvas fák lábön hagyása a kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*) megőrzése érdekében.
- • A faanyag kiszállítása május 15. után kerülendő.

- Az állománynevelési munkálatok során a cserjés, magaskórós állományszegélyeket meg kell őrizni a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) védelme érdekében.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

62

- Az állományok jó természeti állapotban tartása, fennmaradása szempontjából a legfontosabb cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, annak természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése. Ez főképp a gímszarvas, vaddisznó esetében fontos, mivel túrásával jelentős károkat okoz.
- Nem őshonos vadfajok telepítése kerülendő a területen.
- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése kerülendő.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Gyadai-rét, valamint a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek. Erdőterületek tekintetében be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a 45/2015. (VII. 28.) FM rendeletet előírásait, valamint a Váci, Gödöllői (Pest megye), Romhányi és Berceli (Nógrád megye) Erdőtervezési Körzetek Körzeti Erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Javasolt előírások: **Kód**

GY21

GY25

Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

Legeltetés és kaszálás nem végezhető, a terület kezelés nélkül történő fenntartása.

A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása.
(Megjegyzés: Szükség esetén természetvédelmi kezelés részeként végezhető.)

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki. <i>(Megjegyzés: inváziós fafajok kitermelése esetén)</i>
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. <i>(Megjegyzés: Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés, vagy „örökös” hagyásfa csoportba való lehatárolás javasolt.)</i>
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása. <i>(Megjegyzés: A kezelési egységben található tisztásokat a KEI kezelési egységben javasoltak szerint szükséges kezelni. A tisztások területének nem teljesen fátlannak kell lennie, az alacsony záródottságú őshonos faállomány-gyep mozaik megőrzése a cél.)</i>
E15	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. <i>(Megjegyzés: Csak a jelenleg nem faanyagtermelést szolgáló üzemmódba sorolt erdőrészekben.)</i>
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete. <i>(Megjegyzés: A cserjeszint megóvása a használatok során.)</i>
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20

- cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
- E22 Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
- E23 A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.
- E24 Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
- E25 Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
- E26 Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
- E27 A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
- E28 Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
- 64
- E31 A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
- E33 Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
- E35 Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
- E37 Tájhonos fafajú állományok véghasználatára során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
- E39 A mikroélőhelyek fenntartása. *(Megjegyzés: Különösen talajszíntén odvas fák, törzsen*

- odvas fák, tükörfolttal rendelkező faegyedek, elhalt koronarészeket tartalmazó fák, magasan törött facsonkok.)*
- E47 Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
- E50 A vágásterületen történő égetés mellőzése.
- E55 Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
- E56 Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)
- E57 Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. *(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)*
- E58 Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. *(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)*
- E61 Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
- E65 Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. *(Megjegyzés: inváziós fafajok kitermelése)*
- E68 Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
- E70 Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
- Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
 - Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember.

- Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.
(Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.)
- Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
- Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).

65

- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
- Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.

E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életeciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fásszárú fajok

	<p>továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.</p>
E84	<p>Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.</p>
E85	<p>A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.</p>
E87	<p>Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.</p>
E89	<p>Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.</p>
E94	<p>Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.</p>
E95	<p>A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. <i>(Megjegyzés: A kék pattanóbogár (Limoniscus violaceus) megőrzése érdekében alkalmazandó, csak a faanyagtermelést nem szolgáló erdőrészekben.)</i></p>
E97	<p>Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.</p>
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	<p>Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.</p>
VA03	<p>A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.</p>

10. táblázat. KE6 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységre vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem került meghatározásra. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (pl. az esetlegesen megjelenő idegenhonos inváziós fafajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között szerepelnek. Indokolt a vadlétszám csökkentése, az azzal együtt járó vadhatás mérséklése, mely nagyban szolgálja az élőhelyek regenerálódását.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységekben az erdészeti kezelés mellett a turisztikai használat megfelelő szabályozása is prioritás. Az élőhelyeken nem javasolt a turizmushoz kapcsolódó létesítmények elhelyezése, továbbá olyan fejlesztés, tevékenység, amely az állományok csökkenésével járna (pl. új turistaösvény vagy kiépített kilátópont kialakítása, építmények elhelyezése, egyéb infrastrukturális fejlesztések). Az utak menti rézsűk biztonságos fenntartásához csak a feltétlenül indokolt mértékű beavatkozások tervezhetők és végezhetők.

Kezelési javaslatok indoklása:

A szurdokerdők, törmeléklejtő-erdők, bükkösök, bükkös, gyertyános kocsánytalan tölgyesek, mész-és melegkedvelő tölgyesek, cseres-kocsányos tölgyesek, heglábi zárt erdőssztyepp tölgyesek a tervezési terület véderdő jellegű, a természeti értékek megőrzése és a talajvédelmi funkciók biztosítása tekintetében jelentős, kiemelten fontos állományai. Az érintett erdőrészek zöme faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt. A javasolt intézkedések a minimális beavatkozások elvét követik, a közösségi jelentőségű és kiemelten fontos fajok számára sok álló és a fekvő holtfa, illetve sokféle – sokszor mikroélőhely méretű - élőhely kialakulásához biztosítanak feltételeket, teret. A kezelési egységbe tartozó területek természetvédelmi szempontból jó állapotúak, a kezelési javaslatok betartása lehetőséget teremt ennek a kedvező állapotnak a fenntartására, a degradáltabb élőhelyfoltok természetességének javítására, az idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítására. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyeket és a jelölő fajokat károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása.

Kezelési egység kódja, neve: KE7 – Cseres-kocsánytalan tölgyesek

0101 a, 0101 b, 051/2 a, 051/2 b, 051/2 c, 051/2 d, 051/2 f, 098/19, 098/2, 098/20, 098/5, 511
11C, 11D, 12A, 12B, 12C, 12D, 12E, 12F, 12NY, 12TI, 13A, 13TI, 14A, 14B, 14D, 14E, 14F, 14G, 14NY
1, 14NY 2, 14ÚT, 15A, 15B, 15C, 15D, 15E, 16A, 16B, 16C, 16D, 16NY 1, 16NY 2, 16TI, 16ÚT, 17A,
17B, 17C, 17D, 17TI 2, 17ÚT, 18A, 18B, 18ÚT 3, 24A

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a tervezési terület legnagyobb területarányal rendelkező, jellemző élőhelye, a pannon cseres-tölgyesek. Nagy területet borító zonális erdőtársulás, kiterjedése 3899,69 hektár, a tervezési terület több, mint 40 %-át borítja. A tervezési terület egészén megtalálhatók állományai; a meredek dombokon főképp a gerinc közelében, ill. attól keletre, északkeletre eső lejtőkön uralkodóak, az alacsonyabb reliefű déli részen nagy, összefüggő tömböket alkotnak.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

Gyadai-rét Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNER élőhelyek:

L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

61M0 – Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), erdei béka (*Rana dalmatina*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), fali gyík (*Podarcis muralis*).

Érintett egyéb kiemelt fajok:

sápadt kosbor (*Orchis pallens*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A cseres-tölgyesekben a jelenlegi erdészeti kezelési gyakorlat mindenütt a vágásos, a fatermesztés optimalizálását célzó intenzív, sematizált, iparszerű erdőgazdálkodás, mely az idősebb állományokat érinti. A munkálatok a cserjeszint eltávolításával kezdődnek, majd egy, vagy két ütemben végbemegy a letermelés, mely az élőhely degradációját, a fajok eltűnését jelenti hosszabb időszakokra. A Natura 2000 kijelölésével megfogalmazott természetvédelmi célokat, az élőhelyek és fajok védelmét a folyamatos erdőborítás szélesebb körű alkalmazása jobban szolgálná. A letermelt cseres-tölgyesek helyén jellemzően nem helyben szedett makkról történik a mesterséges felújítás, hanem más tájakon termelt és nevelt előnevelt anyaggal. Fontos lenne ennek a gyakorlatnak a megszüntetése, továbbá az állományok egy részének sarjeredetű felújítása. (Etv. 51. §. (5) bekezdés alapján, az erdészeti hatóság engedélyével.)

Erdőgazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok:

- A cseres-tölgyesekben legfontosabb teendő a gazdálkodási célú erdészeti kezelés és a természetvédelmi célok összehangolása. Az érintett erdők állományaiban javasolt a jelenlegi vágásos gazdálkodás helyett a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy a természetesség tekintetében azt megközelítő üzemmódok alkalmazása, melyek a következők: örökerdő-, átmeneti (esetenként faanyagtermelést nem szolgáló) üzemmód. A jelenleg megvalósuló kezelést úgy kell megváltoztatni, hogy a jelenleg minden esetben eltűnő cserje- és gyep szint, valamint a lombkoronaszint faji

összetétele minél közelebb kerüljön a természetes állapotokhoz. A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok és használatok bevezetése a fajok és élőhelyek helyzetét nem ronthatja, nem lehet sematikusan kijelölni a közelítőnyom hálózatot, a közelítő nyom hálózat kialakítása nem eredményezheti a zárt erdőtömbök felnyílását, az 1-5%-nyi erdőterület igénybevételénél többet

- • A véghasználatok tervezése során cél, hogy a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében a korosztályviszonyok kiegyenlítettek legyenek, mindig legyen idős erdő. Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül, jelölő élőhely típusonként vizsgálva, több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.
- • Az erdészeti gyakorlatban általánosan elterjedt egyenletes bontáson alapuló, ún. ernyős felújítóvágások helyett javasolt 15–30 éves időtartamra elnyújtott, egyenlőtlen (lékes-csoportos-foltos) beavatkozással végzett felújítóvágások, vagy a 30–60 évre elnyújtott felújítási periódust
- eredményező szálalóvágások alkalmazása. Rövidebb időtartamú véghasználatok és nagyobb erdőrészek esetén javasolt a részterületes végvágások kivitelezése.
- • A vágásos üzemmódba sorolt idős (80 év feletti) cseres-tölgyesek esetén a véghasználati célú beavatkozások kapcsán lehet megfogalmazni olyan irányelveket, amelyek egyrészt mérséklik a végvágás okozta környezeti változásokat, másrészt segíthetik a folyamatos erdőborítás felé való fokozatos átvezetést.
- ✦ Fokozatos felújítóvágások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 30–50%-os értékben való maximálása szükséges, illetve a termelésekként összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek 3 hektár alatt tartása.
- ✦ Szálalóvágások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 20–30%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek csökkentése, lékekkel egyező mérettartományba (legfeljebb 0,05-0,15-0,25 ha).
- • A bontóvágások/szálalóvágások, illetve végvágások során törekedni kell az utódállomány elegységének biztosítására, a jelenleg szórványosan jelenlévő elegyfajok egyedeinek kímélete és lehető leghosszabb ideig való fenntartása. Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során sérülésmentes megóvása szükséges.
- • A felújítási folyamat végén a letermelt erdőterület 5–10%-án az idős állomány élőfakészletének 5–10%-a mértékéig hagyásfa-csoportokat kell lábon hagyni. A magtermésre fenntartott szoliter fák mellett megtartott erdőfolt ne szalagszerű szegélyekben maradjon, hanem tömbben, ahol az erdőfolt legkisebb mérete a fák magasságának 2-szerese legyen.
- • A hagyásfa-csoportokat kijelölését célszerű úgy tervezni, hogy azok az idős állományokon belüli különleges vagy sérülékeny élőhelyeket (pl. sziklakibúvás, gyengébb termőhelyű terület), mikroélőhelyekben, ritka fajokban gazdag állományrészeket, természetvédelmi vagy közjóléti jelentőségű objektumokat (pl. védett fajok előfordulási helyei) és az öreg hagyásfákat is magukba foglalják.
- • A már megbontott állományokban célszerű a munkafolyamatot a szálalóvágásos erdőfelújítás felé átvezetni, vagy esetleg átmeneti üzemmódba helyezni.
- • Természetes, természetszerű és származék természetességi állapotú erdők esetében a felújítás elsődlegesen a helyben termelt magból történjen, tuskózás, talajelőkészítés nem alkalmazható, ám a sarjról történő felújítás számára is teret kell biztosítani.
- • Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fafaj nem használható fel.

- Az erdőneveléseket úgy célszerű megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok (akác, bálványfa) visszaszorítását, az őshonos lombos fajok (hársak, juharok, szilek, magas kőrös, vadgyümölcsök) elegyarányának emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.
- Szórt vagy kisfoltos mintázat mellett az elegyfajok arányának 20–40%-os tartomány felé való elmozdítása, egyes állományok fenntartása javasolt. Hosszabb távon (főleg a változó klímaviszonyokhoz való alkalmazkodás szükségessége miatt) a tervezési területen most jellemző zonális erdőkhöz képest elegyesebb, több (őshonos) fajtából álló erdők kialakítása és fenntartása.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.
- A fahasználatokat lehetőség szerint vegetációs időszakon kívül, fagyott talajon, esetleg száraz időjárás esetén ősszel szabad végezni.
- Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása szükséges.
- A jelölő erdei élőhelyek állományaiban a tájidegen fajok elegyaránya nem növekedhet.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.

Fajvédelmi intézkedések

- Az erdőlakó denevérfajok, valamint a közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.
- A fakitermelések során a szükséges megfelelő mennyiségű (hektáronként legalább 5–20 m³), méreteloszlású holtfa, pusztuló vagy törvön száradt törzsek, facsonkok, valamint az őshonos fajú odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása szükséges, egyúttal ezek összetermelése és kiszállítása mellőzendő, a gyökértányérral kifordult törzsek részben visszahagyandók.
- A töodvas fák egy részének lábon hagyása a kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*) megőrzése érdekében. A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása csak magas tuskó visszahagyásával, és az odú megőrzésével végezhető. Az erdőállományok felújítása során az állomány 5-20 %-ának sarj eredetét szükséges biztosítani, a sarj eredetű egyedek aránya az állomány véghasználatáig megőrzendő.
- A faanyag kiszállítása május 15. után kerülendő.
- Az állománynevelési munkálatok során a cserjés, magaskórós állományszegélyek megőrzendők a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) és a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) védelme érdekében.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A tervezési területen a legfontosabb a túlszaporodott nagyvadállomány nagyságának jelentős mértékű visszaszorítása, melynek célja, hogy az erdőfelújítást külön vadvédelem (kerítés, villanypásztor) nélkül ne gátolja, természetvédelmi kárt ne okozzon.
- Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.

- A vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- A meglévő vadas- és disznóskert területén az intenzív vadtartás megszüntetése, a degradált élőhelyek mielőbbi újbóli jó természeti állapotba hozása.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Gyadai-rét, valamint a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek. Erdőterületek tekintetében be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a 45/2015. (VII. 28.) FM rendeletet előírásait, valamint a Váci, Gödöllői (Pest megye), Romhányi és Berceli (Nógrád megye) Erdőtervezési Körzetek Körzeti Erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók. Az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Javasolt előírások: Kód

E03

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.

E05

Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.

E08

Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű

Kód	élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E24	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a

E28	<p>cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.</p> <p>Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.</p>
E31	<p>A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.</p>
E32	<p>Örökerdő üzemmódra való áttérés. (Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)</p>
E33	<p>Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)</p>
E36	<p>Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása. (Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)</p>
E37	<p>Tájhonos fafajú állományok véghasználat során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.</p>
E38	<p>Őshonos fafajú állományok véghasználat során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.</p>
E39	<p>A mikroélőhelyek fenntartása. (Megjegyzés: Különösen talajszinten odvas fák, törzsen odvas fák, tükörfolttal rendelkező faegyedek, elhalt koronarészeket tartalmazó fák, magasan törött facsonkok.)</p>
Kód	<p>Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok</p>
E40	<p>A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.</p>
E41	<p>A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.</p>
E49	<p>Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása. (Megjegyzés: A nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) védelme érdekében is.)</p>
E50	<p>A vágásterületen történő égetés mellőzése.</p>
E52	<p>Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként csertölgy (<i>Quercus cerris</i>), kocsánytalan tölgy (<i>Quercus petraea</i>),</p>

- elegyfajként kislevelű hárs (*Tilia cordata*), mezei juhar (*Acer campestre*), barkócafa (*Sorbus torminalis*) és vadkörte (*Pyrus pyraister*) ültetése javasolt.)
- E57 Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként csertölgy (*Quercus cerris*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), elegyfajként kislevelű hárs (*Tilia cordata*), mezei juhar (*Acer campestre*), barkócafa (*Sorbus torminalis*) és vadkörte (*Pyrus pyraister*) ültetése javasolt.)
- E58 Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó. Főfafajként csertölgy (*Quercus cerris*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), elegyfajként kislevelű hárs (*Tilia cordata*), mezei juhar (*Acer campestre*), barkócafa (*Sorbus torminalis*) és vadkörte (*Pyrus pyraister*) ültetése javasolt.)
- E65 Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
- E68 Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
- E70 Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
- Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
 - Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember.
 - Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. (Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.)
 - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon

keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.

- Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.

74

Kód

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.

E71

A tűzpáztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.

E72

Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.

E74

Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.

E75

Kártevők elleni védekezésnél kémelő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

E81

Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.

E83

Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fásszerű fajok tovább terjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.

E84

Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.

E85

A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

E94

Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.

E95

A talajszínen odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. *(Megjegyzés: A kék pattanóbogár (Limoniscus violaceus) megőrzése érdekében alkalmazandó, csak a faanyagtermelést nem szolgáló erdőrészekben.)*

Kód

Vadgazdálkodási előírás-javaslatok

VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

11. táblázat. A KE7 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az ide sorolt élőhelyeknek a természeti állapota jelenleg alapvetően megfelelő, élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem szükséges. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítása, az erdők szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között szerepelnek. A helyzetnek a fenntartását az erdészeti kezelés örökérvényű besorolása hosszútávon megoldaná. A vadhatás-mérséklése, a vadlétszám csökkentése feltétlenül indokolt.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A cseres-kocsánytalan tölgyes állományaiban olyan infrastrukturális fejlesztés, építés, egyéb tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak, épített közelítőnyomok kialakítása), nem javasolt. A meglévő turistaút-hálózat kibővítése nem indokolt, esetlegesen felmerülő igény esetén a folyamatot a nemzeti park igazgatósággal egyeztetve lehetséges. A meglévő műszelvényes földutak karbantartása, felújítása szükség szerint elvégezhető, azonban az ehhez kapcsolódó munkálatok nem járhatnak az utak szélesítésével, a szomszédos jelölő élőhely igénybevételével még ideiglenesen sem történhet.

Kezelési javaslatok indoklása:

A cseres-kocsánytalan tölgyes élőhelyek mind kiterjedésük, mind a területükön található jelölő- és egyéb fajok szempontjából kiemelkedő jelentőségűek. Az itt található jelölő élőhelyek és jelölő fajok megőrzése, védelme kiemelten fontos, mely a folyamatos erdőborítással, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vadlétszám csökkentésével biztosítható. A cseres-kocsánytalan tölgyesek a tervezési területen való területfoglalásukon túl jelentős élőfakészlettel rendelkező, a védelmi és közjóléti célkitűzések mellett gazdasági jelentőséggel is bíró erdők, amelyekre a jelenleg érvényben levő erdőterv tartalmaz gazdálkodási jellegű fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket. A kezelési javaslatok mindezek figyelembevételével, a jelenlegi üzemmód-besorolások szerinti tagolással, de hangsúlyozottan a természetvédelmi funkciók előtérbe helyezésével kerültek megfogalmazásra. A javasolt intézkedések a homogén állományszerkezetű erdők változatosabbá tételét, az elegyfák felkarolását, az idegenhonos elemek (akác, bálványfa, nyugati ostorfa) visszaszorítását, a holtfa mennyiségének növelését, valamint az erdőlakó denevérfajok és szaproxilofág rovarfajok, továbbá egyéb közösségi jelentőségű fajok számára szükséges mikroélőhelyek jelenlétének biztosítását, összességében az erdők természetességi állapotának javulását is szolgálják. A gyepszint nagymértékű degradációjában, a cserjeszint és a honos fajok fiatal egyedek folyamatos pusztításában jelentkező nagyvad kártételét vissza kell szorítani.

Kezelési egység kódja, neve: KE8 – Gyertyános kocsánytalan tölgyesek, bükkösök

051/2 a, 051/2 b, 051/2 c, 098/15, 098/16, 098/17, 098/18, 098/20, 098/5

11D, 12A, 12NY, 14NY 1, 15A, 15C, 16A, 16C, 16D, 16NY 1, 16NY 2, 16TI, 16ÚT, 17B, 17C, 17TI 2, 17ÚT, 18A, 18C, 18ÚT 1, 18ÚT 2, 18ÚT 3, 19VI, 24A

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe két erdős élőhelytípus tartozik. A gyertyános kocsánytalan tölgyesek a cserések mellett a legnagyobb kiterjedésű erdők (500,87 hektár), többnyire azokkal szomszédosak. A vizsgált területen a Nézsa-Csővár erdőtömbön kívül mindenütt előfordulnak, legnagyobb állományai a Naszály platóján találhatóak. Megjelenésük többnyire kiterjedésre, vagy geomorfológiai okokra vezethető vissza, így a völgylábaknál, hűvösebb völgyoldalokban fordulnak elő. A bükkösök megjelenése kizárólag a Naszály északi lejtőjére szorítkozik, ahol több kis kiterjedésű állománya él (Nagy-Szálerdő, Szarvas-hegy, Násznép-barlang). Ettől délre állományt nem alkot (a bükk egyetlen bizonyító példánya Pöspökszilágyon a 634. sz., RA ÁNÉR besorolású folt szélén található).

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett védett természeti terület:

Gyadai-rét Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

K2 – Gyertyános kocsánytalan tölgyesek

K5 – Bükkösök

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91G0* – Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulus*szal

76

9130 – Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), havasi cincér (*Rosalia alpina*), kék pattanóbogár (*Limonicus violaceus*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), erdei béka (*Rana dalmatina*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), fali gyík (*Podarcis muralis*),

Érintett egyéb kiemelt fajok:

sápadt kosbor (*Orchis pallens*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe sorolt területek közül a gyertyános kocsányos tölgyesek nagy kiterjedésük ellenére sérülékenyek. A klímaváltozás következtében állományaik kezdik elveszteni saját karakterüket; a gypszintben a cserések gypalkotói válnak uralkodóvá, de a faállományban is sok a cser. A jelenlegi éghajlatváltozási tendenciák fennmaradása esetén fennáll a veszélye, hogy letermelésük után cseres nő fel a helyükön. Viszonylag magas az idős erdők aránya, melyek jelenlegi kezelése a cseresekkel megegyezően a vágásos mód. A hűvösebb, északias oldalakon megjelenő bükkösök ún. határtermőhelyeken álló, többnyire fragmentálisan elhelyezkedő, sérülékeny erdőállományok, melyek kitermelése nehézségekbe ütközik.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Fontos cél a gazdálkodási prioritású erdészeti kezelés és a természetvédelmi célok közelítése, összehangolása. Az érintett erdők állományaiban a jelenlegi vágásos gazdálkodás helyett javasolt a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy a természetesség tekintetében azt megközelítő üzemmódok alkalmazása, melyek a következők: örökerdő-, átmeneti (esetenként faanyagtermelést nem szolgáló) üzemmód. A jelenleg megvalósuló véghasználati kezelést úgy kell megváltoztatni, hogy a cserje- és gypszint ne tűnjön el és a lombkoronaszint fajösszetétele minél közelebb kerüljön a természetes állapotokhoz. A folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok és használatok bevezetése a fajok és

élőhelyek helyzetét nem ronthatja, a közelítő nyom hálózat kialakítása nem okozhatja a zárt erdőtümbök felnyílását, az 1-5%-nyi erdőterület igénybevételénél többet.

- A véghasználatok tervezése során cél, hogy a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében a korosztályviszonyok a jelenlegihez képest kiegyenlítettnek legyenek, mindig legyen idős erdő. Nem véghasználható a tíz éves erdőtervezési cikluson belül, jelölő élőhely típusonként vizsgálva, több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba.

- A gyertyános-kocsánytalan tölgyeseknél az erdészeti gyakorlatban általánosan elterjedt egyenletes bontáson alapuló, ún. ernyős felújítógátások helyett javasolt 15–30 éves időtartamra elnyújtott, egyenlőtlen (lékes-csoportos-foltos) beavatkozással végzett felújítógátások, a bükkösöknél a 30–60 évre elnyújtott felújítási periódust eredményező szálalógátások alkalmazása. Rövidebb 77

- időtartamú véghasználatok és nagyobb erdőrészek esetén javasolt a részterületes végvágások kivitelezése.

- A vágásos üzemmódba sorolt idős (80 év feletti) cseres-tölgyesek esetén a véghasználati célú beavatkozások kapcsán lehet megfogalmazni olyan irányelveket, amelyek egyrészt mérséklék a végvágás okozta környezeti változásokat, másrészt segíthetik a folyamatos erdőborítás felé való fokozatos átvezetést.

- Fokozatos felújítógátások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 30–50%-os értékben való maximálása szükséges, illetve a termelésekként összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek 3 hektár alatt tartása.

- Szálalógátások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 20–30%-os értékben való maximálása, illetve az egy-egy alkalommal összefüggően keletkező bontott vagy véghasznált területek csökkentése, lékekkel egyező mérettartományba (legfeljebb 0,05-0,15-0,25 ha). A bontógátások/szálalógátások, illetve végvágások során törekedni kell az utódállomány elegységének biztosítására, a jelenleg szórványosan jelenlévő elegyfajok egyedeinek kímélete és lehető leghosszabb ideig való fenntartása. Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során sérülésmentes megóvása szükséges.

- A felújítási folyamat végén a letermelt erdőterület 5–10%-án az idős állomány élőfakészletének 5–10%-a mértékéig hagyásfa-csoportokat kell lábon hagyni. A magtermésre fenntartott szoliter fák mellett megtartott erdőfolt ne szalagszerű szegélyekben maradjon, hanem tömbben, ahol az erdőfolt legkisebb mérete a fák magasságának 2-szerese legyen.

- A hagyásfa-csoportokat kijelölését célszerű úgy tervezni, hogy azok az idős állományokon belüli különleges vagy sérülékeny élőhelyeket (pl. sziklakibúvás, gyengébb termőhelyű terület), mikroélőhelyekben, ritka fajokban gazdag állományrészeket, természetvédelmi vagy közjóléti jelentőségű objektumokat (pl. védett fajok előfordulási helyei) és az öreg hagyásfákat is magukba foglalják.

- A már megbontott állományokban célszerű a munkafolyamatot a szálalógátásos erdőfelújítás felé átvezetni, vagy esetleg átmeneti üzemmódba helyezni.

- Természetes, természetszerű és származék természetességi állapotú erdők esetében a felújítás elsődlegesen a helyben termelt magból történjen, tuskózás, talajelőkészítés nem alkalmazható, ám a sarjról történő felújítás számára is teret kell biztosítani.

- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen faj nem használható fel.

- Az erdőneveléseket úgy célszerű megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő, illetve inváziós fajok

(akác, bálványfa) visszaszorítását, az őshonos lombos fafajok (hársak, juharok, szilek, magas kőris, vadgyümölcsök) elegyarányának emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.

- Az állományok természetességi állapotának fenntartása, fokozatos javulása (szerkezeti változatosság bővülése, álló és fekvő holtfa mennyiségének gyarapodása, mikroélőhelyek számának növekedése) a természetes erdődinamikai folyamatokra való alapozása.
- A kezelési egység üzemtervezett erdeiben található sziklagyepek, lejtősztyepppek területének lehatárolása és tisztásként kezelése javasolt az erdőtervben.
- Fakitermelést csak szeptember 15. és március 15. között javasolt végezni.

78

Egyéb általános intézkedések

- A használatok során a vadgyümölcsök és más elegyfajok egyedeit az alsó és felső lombkorona szintben is kímélni kell.
- A jellemző mikroélőhelyek közül javasolt minél többet meghagyni, a véghasználatok során és ezeket fent is tartani, hogy a fajok túlélése folyamatosan biztosítható legyen.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása és a területről való elszállítása javasolt.
- Amennyiben őshonos fajokból lehetséges, a hagyásfa-csoportokon belül fekvő holtfa minél nagyobb mértékű (hektáronként min. 5 m³) visszahagyása javasolt.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével való kijelölése.
- A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.
- A fahasználatokat lehetőség szerint vegetációs időszakon kívül, fagyott talajon, esetleg száraz időjárás esetén ősszel szabad végezni.
- Az erdő felújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát, főképp a bükkösök esetében korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszaszorítása szükséges.
- Erdészeti kártevők elleni védekezés során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak

Fajvédelmi intézkedések

- A közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása.
- Szükséges az állományokban képződő minden holtfa, pusztuló vagy tőszáradt törzsek, facsonkok, valamint az őshonos fafajú odvas-üreges törzsek visszahagyása a jelölő fajok (pl. erdőlakó denevérek, szaproxilofág rovarok) és egyéb védett állatfajok (pl. odúlakó madarak és emlősök) életfeltételeinek biztosítása érdekében. Az állományokban régebb óta földön fekvő és tövén száradt törzsek összetermelése és kiszállítása mellőzendő, valamint a gyökértányérral kifordult törzsek egy része is visszahagyandó.
- A tőodvas fák lábbon hagyása a kék pattanóbogár (*Limoniscus violaceus*) megőrzése érdekében.
- A faanyag kiszállítása május 15. után kerülendő.

- Az állománynevelési munkálatok során a cserjés, magaskórós állományszegélyeket meg kell őrizni a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) védelme érdekében.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A tervezési területen a legfontosabb a túlszorodott nagyvadállomány nagyságának jelentős mértékű visszaszorítása, melynek célja, hogy az erdőfelújítást külön vadvédelem (kerítés, villanypásztor) nélkül ne gátolja, természetvédelmi kárt ne okozzon.
- Nem őshonos vadfajok telepítése kerülendő a területen.
- Az állományok területén vadgazdálkodási és vadászati berendezések (szóró, etetőhely, sózó, magasles) elhelyezése kerülendő.
- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Gyadai-rét, valamint a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a 45/2015. (VII. 28.) FM rendeletet előírásait, valamint a Váci, Gödöllői (Pest megye), Romhányi és Berceli (Nógrád megye) Erdőtervezési Körzetek Körzeti Erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Javasolt előírások: Kód

E05

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.

E08

Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).

E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki. (Megjegyzés: inváziós fafajok kitermelése esetén)
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (Megjegyzés: Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés javasolt.)
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E15	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (Megjegyzés: Csak a jelenleg nem faanyagtermelést szolgáló üzemmódba sorolt erdőrészekben.)
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete. (Megjegyzés: A cserjeszint megóvása a használatok során.)
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E23	A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.
E24	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen,

	tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése. (Megjegyzés: az erdőgazdálkodóval egyeztetett területeken)
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatára során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. (Megjegyzés: Különösen talajszerkezetben odvas fák, törzsen odvas fák, tükörfolttal rendelkező faegyedek, elhalt koronarészeket tartalmazó fák, magasan törött facsonkok.)
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017.

- (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)
- E57 Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)
- E58 Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)
- E61 Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
- E65 Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (Megjegyzés: inváziós fafajok kitermelése)
- E68 Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
- E70 Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
- Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
 - Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember.
 - Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. (Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.)
 - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
 - Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az

	engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
	<ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életsiklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.

E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.
E89	Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.
E95	A talajszíntén odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. (Megjegyzés: A kék pattanóbogár (<i>Limoniscus violaceus</i>) megőrzése érdekében alkalmazandó, csak a faanyagtermelést nem szolgáló erdőrészekben.)
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (Megjegyzés: bükkösökben)

12. táblázat. KE8 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységek aktuális természeti állapota megfelelő, így élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslatok meghatározása nem szükséges. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (pl. az esetlegesen megjelenő idegenhonos inváziós fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között szerepelnek. Indokolt a vadlétszám csökkentése, az azzal együtt járó vadhatás mérséklése, mely nagyban szolgálná az élőhelyek regenerálódását.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Az ide sorolt kezelési egységek állományaiban olyan infrastrukturális fejlesztés, építés, egyéb tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak, épített közeli nyomok kialakítása), nem javasolt. A meglévő turistaút-hálózat kibővítése nem indokolt, esetlegesen felmerülő igény esetén a folyamatot a nemzeti park igazgatósággal egyeztetve lehetséges. A meglévő földutak karbantartása, felújítása szükség szerint elvégezhető, azonban az ehhez kapcsolódó munkálatok nem járhatnak az utak szélesítésével, a szomszédos jelölő élőhely igénybevételével még ideiglenesen sem történhet.

Kezelési javaslatok indoklása:

A gyertyános kocsányos tölgyesek mind kiterjedésük, mind a területükön található jelölő- és egyéb fajok szempontjából jelentősek, megőrzésük, védelmük fontos. Ez a folyamatos erdőborítással, megfelelő erdő- és állományszerkezet kialakításával, a vadlétszám csökkentésével biztosítható. A gyertyános kocsányos tölgyesek a tervezési területen való területfoglalásukon túl jelentős élőfakészlettel rendelkeznek, emiatt gazdasági jelentőségük is kiemelkedő. A kezelési javaslatok a jelenleg érvényben levő erdőtervekben meghatározott gazdálkodási jellegű fakitermelési előírások, illetve lehetőségek figyelembevételével, a jelenlegi üzemmód-besorolások szerinti

tagolással, de egyúttal a természetvédelmi funkciók előtérbe helyezésével kerültek megfogalmazásra. A javasolt intézkedések a homogén állományszerkezetű erdők változatosabbá tételét, az elegyfák növelését, az idegenhonos elemek (akác, bálványfa, nyugati ostorfa) visszaszorítását, a holtfa mennyiségének növelését, valamint az erdőlakó denevérfajok és szaproxilofág rovarfajok, továbbá egyéb közösségi jelentőségű fajok számára szükséges mikroélőhelyek jelenlétének biztosítását, összességében az erdők természetességi állapotának javulását is szolgálják. A gyepszint nagymértékű degradációjában, a cserjeszint és a honos fajok fiatal egyedeinek folyamatos pusztításában jelentkező nagyvad kártételét vissza kell szorítani.

Kezelési egység kódja, neve: KE9 – Vágásterületek és őshonos fafajú erdősítések, fiatalosok

051/2 a, 051/2 b, 051/2 d, 051/2 f, 051/2 g, 098/17, 098/20

12B, 12C, 12D, 12E, 12TI, 14B, 14C, 14D, 14F, 14NY 1, 14NY 2, 14VF, 15A, 15B, 15C, 15D, 15E, 16A, 17TI 2, 24A

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe a tervezési területen az idős jelölő erdők aktuális erdészeti kezelési gyakorlatából adódóan (véghasználat, letermelés) keletkezett vágásterületek és fiatalos állományok tartoznak. A kezelési egység területi kiterjedése 1504 hektár. A vágásterületek és fiatalosok a vizsgált terület egészén megtalálhatók, arányuk a részterületeken változó.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNER élőhelyek:

P1 – Őshonos fafajú fiatalosok

P8 – Vágásterületek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

–

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: -

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt vágásterületeken és fiatalosokban megvalósuló erdőgazdálkodás során biztosítani szükséges azt a kezelési módot, amely során biztosítható a termőhelynek megfelelő természetközeli zonális erdőkre (pannon molyhos tölgyesek (91H0*), pannon cseres-tölgyesek (91M0) és pannon gyertyános-tölgyesek (91G0*)) jellemző fajösszetétel (lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint) és állományszerkezet kialakulása. A kezelési egységbe tartozó őshonos fajokból álló cserjésedő foltok kímélete javasolt, annak érdekében, hogy a spontán cserjésedés, erdőszülés (szukcesszió) zavartalanul folytatódhasson.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Elsődleges fontosságú a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása. A pannon molyhos tölgyesek (91H0*), pannon cseres-tölgyesek (91M0) és pannon gyertyános-tölgyesek (91G0*) letermelt állományainak helyén kialakult vágásterületek és fiatalosok esetében a következő erdőtervi ciklusban előtérbe szükséges helyezni a jelenleg használt vágásos gazdálkodás helyett a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő üzemmódok és használatok alkalmazását. Javasolt üzemmódok: örökerdő, átmeneti üzemmód. (Ugyanakkor a sarjrol történő felújulás teljes kizárása kerülendő.)
- Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdők felújítása esetén elsődlegesen a természetes, helyben termelt magról történő felújítást szükséges alkalmazni, tuskózás, talajelőkészítés nem alkalmazható. Az erdőfelújításokon a gyomirtó növényvédőszer használatát korlátozni szükséges, özönnövény fajok terjedése esetén speciális csepegésmentes vegyszerhasználat, egyéb esetekben a gyomosodás talajbolygatással nem járó mechanikai visszazorítása alkalmazandó.
- Erdőfelújítás és pótlás során tájidegen fafaj nem használható fel.
- A vágásterületeken és fiatalosokban a közösségi jelentőségű xilofág rovarfajok és az erdőlakó denevérfajok állományának megőrzése, növelése érdekében a hagyaszfák és facsoportok, erdősávok nem termelhetőek ki az erdőfelújítás befejeztével, természetes pusztulásukig megtartandóak.

- Az erdőneveléseket úgy szükséges megtervezni és megvalósítani, hogy azok a termőhelyen nem jellemző, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, főképp az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.
 - A tisztításokat csoportos jelleggel javasolt végrehajtani, kerülni kell a térben egyenletes erélyű beavatkozásokat.
 - Erdészeti kártevők elleni védekezést úgy kell megvalósítani, hogy annak során a védett és Natura 2000 jelölő fajok egyedei nem károsodhatnak.
 - A vágásterületen történő égetést mellőzni kell. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása és a területről való elszállítása.
 - A fiatalosokban történő gyéritési munkákat kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélethelyek minél teljesebb körű megóvásával kell elvégezni.
- Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:*
- A legfontosabb elrendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.
 - Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.
 - A vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
 - Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
 - A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a 45/2015. (VII. 28.) FM rendeletet előírásait, valamint a Váci, Gödöllői (Pest megye), Romhányi és Berceli (Nógrád megye) Erdőtervezési Körzetek Körzeti Erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok

betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Javasolt előírások: Kód

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés.

E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. <i>(Megjegyzés: A permetezés csak pontpermetezéssel történhet.)</i> • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó

	<p>hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E75	<p>Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.</p>
E78	<p>A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.</p>
E85	<p>A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.</p>
E86	<p>A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.</p>
E96	<p>Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.</p>
Kód VA02	<p>Vadgazdálkodási előírás-javaslatok Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.</p>

13. táblázat. A KE9 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok megfogalmazott ajánlásokon túlmenően nem szükségesek.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A vágásokban, fiatalosokban a megvalósuló természetvédelmi szempontú erdőgondozás esetén megfelelő erdő- és állományszerkezet alakul ki. A vadlétszám csökkentésével hosszú távon biztosítható a funkciójukat betölteni képes jelölő élőhelyek kialakulása és a jelölő fajok megőrzése, védelme.

Kezelési egység kódja, neve: KE10 – Egyéb idegenhonos fafajú erdőállományok

051/2 a

17B

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak az idegenhonos fafajú üzemtervezett és spontán felnőtt erdők a fenyőállományok kivételével, melyeket többnyire a fehér akác (ültetett akácosok, nem őshonos fafajok spontán állományai, nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok), nemesnyár klón hibrid (nemesnyarasok), és az amerikai dió, vörös tölgy fajok alkotnak. Előfordulásuk esetleges, az erdőtervezett állományok a jelölő társulásokkal együtt, a nemesnyarasok a Barina-tavak menti vizes élőhelyeken, míg az erdősávok az agrárterületek, főként szántók mentén megtalálhatók. A kezelési egység kiterjedése majdnem 649,44 hektár.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNER élőhelyek:

S1 – Ültetett akácosok

S2 – Nemesnyarasok

S3 – Egyéb tájidegen lombos erdők

S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai

S7 – Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

–

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

vöröshasú unka (*Bombina bombina*), erdei béka (*Rana dalmatina*), erdei sikló (*Elaphe longissima*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), hosszúfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*), hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), tavi béka (*Rana ridibunda*), éti csiga (*Helix pomatia*)

Érintett egyéb kiemelt fajok:

gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az üzemtervezett, illetve nem üzemtervezett akácosokat a területen visszaszorítani szükséges, helyükön gyepeket, őshonos facsoportokat, vagy jelölő társulások fiatal állományait javasolt kialakítani. A tölgyes termőhelyeken telepített tájidegen vörös tölgy és fekete dió állományok esetében

is hasonlóan kell eljárni. A nemesnyarasok esetében a vágáskor elérésekor a letermelést követően honos puhafafajokkal (fehér- és fekete nyár (*Populus alba*, *P. nigra*), mézgás éger (*Alnus glutinosa*), valamint fehér- és törékeny fűz (*Populus alba*, *P. fragilis*)) kell a termőhelyen az új erdőt kialakítani. A jelenlegi állományokban megvalósuló erdőkezelés, gazdálkodás a környező jelölő élőhelyeket, valamint a jelen lévő védett és jelölő fajokat nem károsíthatja. Kiemelkedően fontos cél az inváziós fajok visszaszorítása.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A védett természeti területen az akácos állományok letermelés utáni felújítása csak fafajcserével, szerkezetátalakítással történhet: őshonos állományok kialakításával. A nem természetvédelmi oltalom alá eső területeken gazdálkodói szándék esetén javasolt az akácos állományok őshonos fajokkal történő szerkezetátalakítása, melyhez segítséget ad a mindenütt felnövő mezei juhar (*Acer campestre*) újulat.

- Azokban az akácos erdőrészekben, melyek őshonos faállománytípussal jellemzett erdőrészekben találhatóak, a nevelővágásokat az akác visszaszorítását szem előtt tartva szükséges elvégezni. A felújítások során az állományrészek őshonos fafajokkal történő felújítását szükséges biztosítani.

- • A tisztásokon, cserjésekben, fiatalosokban megjelent akácmegetelepések nem erdőtervezhetőek, visszaszorításuk és honos fafajokkal történő beültetésük szükséges.
- • Az akác erdőrészek területén elegyfajokkal a területen meghatározó erdei élőhelyeket, a vegyes cseres-kocsánytalan tölgyes, gyertyános kocsánytalan tölgyes állományok kialakítását javasolt hosszú távon célul kitűzni. Az átalakítás első lépésében juharos-hársas-sziles-lágy lombos állományok létrehozása is lehetséges.
- • Az akácos vágásterületeken a fakitermelést követően a kivágott akácok sarjainak utókezelése javasolt, szükség esetén vegyszeres technológiával.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- • Elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása olyan mértékig, hogy a környező, természetvédelmi szempontból értékes területek élővilágára a vadlétszám ne okozzon káros hatást.
- • A vadgazdálkodási létesítmények elhelyezését az érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
- • A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a 45/2015. (VII. 28.) FM rendeletet előírásait, valamint a Váci, Gödöllői (Pest megye), Romhányi és Berceli (Nógrád megye) Erdőtervezési Körzetek Körzeti Erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók. Az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Javasolt előírások: Kód

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben, erdőfelújításban való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése, erdőfelújításra vonatkozóan is.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fafajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fafajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fűszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti

E69	nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	<p>A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.</p> <p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E73	<p>Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.</p>
E85	<p>A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.</p>
Kód VA01	<p>Vadgazdálkodási előírás-javaslatok</p> <p>Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.</p>
VA02	<p>Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy</p>

éven belül le kell bontani (Megjegyzés:
szerkezetátalakítás után javasolt alkalmazni).

14. táblázat. KE10 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység akácos, nemesnyaras és egyéb tájidegen fajokkal jellemezhető állományainak őshonos faállománnyal való szerkezetátalakításos felújítása javasolt az erdőgazdálkodó egyetértése esetén.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A fent jelzett tájidegen, valamint idegenhonos, inváziós fajok alkotta erdőállományok fafajcseréje hosszú távon biztosítja, hogy a szomszédos jelölő élőhelyek (pl. pannon cseres-tölgyesek (91M0) és pannon gyertyános-tölgyesek (91G0*)) természetessége ne romoljon, kiterjedésük a szerkezetváltással bővüljön.

Kezelési egység kódja, neve: KE11 – Fenyőállományok

051/2 a

17C

Kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen erdőtervezett, ültetett fenyves állományokat vontuk ebbe a kezelési egységbe, melyek többnyire fekete- és erdei fenyővel létesültek. A dombok délnyugati, meleg oldalain a csővári, püspökhatvani, rádi erdőtömbökben találjuk, ill. a Naszályon, utóbbin igen kis területen lucos is előfordul. Kis részben kopárfásításban létrehozott, többségében cseres-tölgyes termőhelyekre telepített, monodomináns állományok.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett védett természeti terület:

Naszály-hegy Természetvédelmi Terület helyi jelentőségű védett természeti terület

Érintett ÁNER élőhelyek:

S4 – Ültetett erdei- és feketefenyvesek

S5 – Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

–

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

–

Érintett egyéb kiemelt fajok:

foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A fenyves élőhelyeken magvalósuló erdőgazdálkodás a környező jelölő élőhelyeket, valamint a jelen lévő védett és jelölő fajokat nem károsíthatja. A megjelent idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítása a jelölő fajok, ill. a környező jelölő élőhelyek megóvása érdekében fontos feladat.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az egykori sziklagyepek, cseresek helyén létrehozott fenyőállományok átalakítása szükséges a fenyők letermelésével, a termőhelyen időközben megtelepedett őshonos lombos fajok meghagyásával. Azokat az erdőrészeket, ahol a fenyvesállomány letermelését követően a honos fajok állománya az erdőtörvény záródásra vonatkozó minimális kritériumainak megfelel, faanyagtermelés nem szolgáló üzemmódba javasolt sorolni, a többi terület (sziklagyepek, sztyeprétek) tisztásként való további fenntartása szükséges.

- Az egyéb erdők (pl. cseres-tölgyesek, gyertyános-tölgyesek) helyén álló fenyves állományok esetében a szerkezetátalakítást szükséges elvégezni. Javasolt a fafajcserés szerkezetátalakítás őshonos fafajokkal az erdőgazdálkodóval egyeztetett ütemben és módon.

- ✦ A fenyves foltjainak átalakítása az állománykorhoz igazodva beütemezett fakitermelésekkel történjen. A meglévő újulatfoltok és alsó szintben lévő faegyedek megerősítésével, illetve további felújulást biztosító állományszerkezet kialakítása javasolt.

- ✦ Amennyiben lehetséges az átalakítást mesterséges telepítés nélkül javasolt elvégezni, a kiritkuló állományokba a természetes dinamikai folyamatok során betelepült őshonos fafajok megőrzésével, megsegítésével. Sűrűbb állományrészek esetén javasolható az őshonos fafajok betelepülésének elősegítése érdekében a közepes erélyű megbontás a gyérítések során, ill. kisebb volumenű, aktív beavatkozások (egyéb termelések) végzése.

- ⑩ A levágott állományrészek helyén szükség szerint mesterséges telepítés végzendő. Az erdőfelújítás során a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fő- és elegyfajok alkalmazása javasolt, elegyfajokkal vegyes cseres-kocsánytalan vagy gyertyános-tölgyes állományok kialakítását szükséges hosszú távon célul kitűzni. A véghasználati jellegű munkák és a vegyeskorúsítás lehetőség szerint egyidejű megvalósítása az állományok hosszabb időszakra elnyújtott átalakításával.

- ⑩ A véghasználati/átalakítási munkák során a lombos facsoportok és állományrészek hagyásfacsoportként való kijelölése, érintetlenül (cserjeszintjükkel együtt) történő megtartása.

- ⑩ Amennyiben őshonos fajokból lehetséges, a hagyásfa-csoportokon belül fekvő holtfa minél nagyobb mértékű (hektáronként min. 5 m³) visszahagyása.
 - ⑩ A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása és a területről való elszállítása.
 - ⑩ A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembevételével való kijelölése.
 - ⑩ A fakitermelési munkák kíméletes technológiával, az erdőtalaj, az újulat, a fiatalabb generációk és a talajhoz kötött mikroélelőhelyek minél teljesebb körű megóvásával történő elvégzése.
- Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:*
- ⑩ Elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának visszaszorítása olyan mértékig, hogy a környező, természetvédelmi szempontból értékes területek élővilágára a vadlétszám ne okozzon káros hatást.
 - ⑩ Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.
 - ⑩ A vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet.
 - ⑩ Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás kerülendő.
 - • A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A kezelési egységbe tartozó terület egy része a Naszály-hegy részeként helyi jelentőségű védett természeti terület, melyre az érintett önkormányzatok vonatkozó rendeleteinek előírásai, és a *természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozó előírásai is kötelező érvényűek.

94

Erdőterületek tekintetében be kell tartani az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezéseit, az *erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet előírásait, továbbá a *körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról* szóló 47/2014. (IV. 24.) VM rendeletet, a 60/2013. (VII. 19.) VM rendeletet, továbbá a 45/2015. (VII. 28.) FM rendeletet előírásait, valamint a Váci, Gödöllői (Pest megye), Romhányi és Berceli (Nógrád megye) Erdőtervezési Körzetek Körzeti Erdőterveit.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az *Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról*, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az *1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről*, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az *(EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról*). Az *idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről* szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Az erdők tűz elleni védelméről szóló 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet alapján az erdőgazdálkodásra vonatkozóan tűzvédelemmel kapcsolatos előírások betartása kötelező.

Javasolt előírások: Kód

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben, erdőfelújításban való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése, erdőfelújításra vonatkozóan is.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E51	Felújítás tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal. <i>(Megjegyzés: termőhelynek megfelelően fő fajokként molyhos tölgy (Quercus pubescens), kocsánytalan tölgy (Quercus petraea), csertölgy (Quercus cerris), virágos kőris (Fraxinus ornus), mezei juhar (Acer campestre), tatárjuhar (Acer tataricum))</i>
E54	Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
95	
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>(Megjegyzés: Az alkalmazandó, termőhelynek megfelelő fajok kiválasztására a 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet, 2. melléklete (Az egyes erdészeti tájakon őshonos fajok jegyzéke) az irányadó.)</i>
E62	Az idegenhonos és tájidegen fajú faállományok véghasználatára és felújítására során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.

E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. <i>(Megjegyzés: amennyiben a fenyő fajokon kívül megjelenik egyéb idegenhonos, inváziós fafaj.)</i>
E73	Inváziós fásszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.

E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani (<i>Megjegyzés: szerkezetátalakítás után javasolt alkalmazni</i>).

15. táblázat. A KE11 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az egykori cserések termőhelyére telepített tájidegen fenyőállományok átalakítása szükséges. A kezelés során a fenyves állományokat le kell termelni az található őshonos lombos fajok visszahagyásával. Ahol ezt a gazdálkodó nem vállalja, ott a fenyves állományrészek szerkezetátalakítása szükséges.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A fenyves állományok szerkezetátalakításával biztosítható, hogy hosszú távon a termőhelynek megfelelő őshonos vegetáció alakulhasson ki. Mindemellett segíti a kapcsolódó területek értékes fajainak és jelölő élőhelyeinek védelmét.

Kezelési egység kódja, neve: KE12 – Szántók, gyümölcsösök

051/2 a

17C

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe a tervezési terület szántóterületei, vadföldjei, lucernásai, valamint a kertek, gyümölcsösök és szőlők tartoznak ide. Az ide sorolt élőhelyek kis kiterjedésűk, jelentőségük, a természetszerű állományokra, jelölő élőhelyekre való negatív hatásuk csekély. Előfordulásuk döntően a terület szélén az egykori zártkertekben van, a belső erdőségekben nem jellemző.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

védett természeti területet nem érint

Érintett ÁNER élőhelyek:

T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák

T7 – Intenzív szőlők és gyümölcsösök

T8 – Extenzív szőlők és gyümölcsösök

T9 – Kiskertek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

–

Érintett közösségi jelentőségű fajok: -

Érintett egyéb kiemelt fajok:

bíborkosbor (*Orchis purpurea*), tarka nőszirm (*Irís variegata*), csillagöszirózsa (*Aster amellus*) (az extenzív és felhagyott gyümölcsösökben rövid idő alatt meglelepsznek)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe azok a területek tartoznak, melyek természetvédelmi szempontból, ill. a rajtuk található természeti értékek alapján a legkevésbé jelentősek, az ott megvalósuló emberi tevékenység a mezőgazdasági, elsősorban élelmiszertermelést szolgálja. A kezelési előírások célja, hogy az agrárélőhelyek környezetében lévő értékes élőhelyeket a jogszerű gazdálkodás, használat ne veszélyeztesse, ennek megfelelően csak olyan módon végezhető a gazdálkodás, hogy a területen található értékes fajokra, valamint a szomszédos jelölő élőhelyekre és az azokon található értékes és jelölő fajokra káros hatást nem gyakorolnak, fennmaradásukat nem veszélyeztetik. Az erdők belsőbb területein található szántók, vadföldek esetében javasolt a visszagyepesítés, főképp lucernavetést követő gyepesedéssel. Vadföldek esetében a vegyszerek használata a természetvédelmi célokkal nem összeegyeztethető. A kezelési egységben az inváziós növényfajok megjelenését meg kell megakadályozni. A gazdálkodáshoz kapcsolódó létesítmények kialakítása, beépítések, egyéb területhasználatok a kis kiterjedések miatt nem javasoltak.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A szántó művelési ágú területeken a kemikáliák használatát vissza kell szorítani.
- A szántókon, melyek táplálkozó területet jelentenek jelölő madárfajoknak (pl. egyes ragadozó madarak, töviszúró gébics), olyan gazdálkodást szükséges folytatni, ami nem veszélyezteti sem magukat a madarakat, sem azok táplálékbázisát.
- Amennyiben a tartós gyepként hasznosított szántóterület feltörésre kerül, úgy azt augusztus-szeptember hónapokban javasolt megtenni.
- Az ugarok újbóli művelésbe vétele során a természetkímélő, extenzív gazdálkodás javasolt.
- A gyümölcsösök esetében a kemikáliákat visszazorító, természetes művelési mód alkalmazása kívánatos

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Kerülendő minden olyan tevékenység, amely a vadászható vadfajok populációinak (elsősorban csülkös vadfajok) növekedését okozza.

- Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet.
- A vadetetés során meg kell akadályozni az inváziós növények bekerülését a területre.

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről* szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A szántóterületek művelése során a *termőföld védelméről* szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései egységesen alkalmazandók, betartandók. A területen be kell tartani a *vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről* szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet előírásait.

<i>Javasolt előírások: Kód</i>	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
ód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ15	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédőszer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.
SZ18	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni. (Megjegyzés: A vadföldek esetében vegyszerhasználat nem javasolható.)
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett. (Megjegyzés: A vadföldek esetében vegyszerhasználat nem javasolható.)
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket. (Megjegyzés: vadföldek esetében terméskövelő anyag használata nem javasolható.)
SZ43	Fásszárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ45	Öntözés nem megengedett.
SZ46	Melioráció nem megengedett.
SZ48	Drénezés nem megengedett.

SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
Kód VA01	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gazdálkodó szándéka esetén természetvédelmi szempontból preferált, támogatandó a vadföldek, szántók visszagyepesítése spontán gyepesedéssel, lucernavetést követő gyepesedéssel, illetve erdősítése tájhonos fajokkal.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok megfogalmazása nem szükséges.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területén a gyepé alakítás és az erdősítés támogatandó. A kezelési javaslat célja a tervezési területen a természetes és természetközeli élőhelyek kiterjedésének növelése, a kijelölés céljainak megfelelően. Az agrotechnikai előírás javaslatok a vizes élőhelyek és az élővilág általános védelme érdekében javasoltak. A bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek terhelik a vizeket, ezen keresztül a vízhatásnak kitett Natura 2000 jelölő élőhelyeket. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a szomszédos jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása, a lokálisan gyomosító hatású vadat vonzó létesítmények helyének egyeztetése. A javasolt előírások betartása esetén a szántó melletti, természetvédelmi szempontból értékes területek jelölő élőhelyei, fajai nem károsodnak. A szántók visszagyepesítése hosszú távon a gyepterületeket növelné, egyúttal a védett és jelölő fajok életterét növelné.

Kezelési egység kódja, neve: KE14 – Mesterséges létesítmények

0101 b, 034/3, 034/6 d, 051/2 a, 051/2 b, 051/2 c, 051/2 d, 051/2 f, 098/16, 098/17, 098/18, 098/19, 098/2, 511

12B, 12C, 12E, 13TI, 14C, 14E, 14F, 14NY 2, 14ÚT, 14VF, 16C, 16D, 16ÚT, 17A, 17B, 17D, 17TI 1, 17ÚT, 18A, 18ÚT 1, 18ÚT 3, 19B, 19NY 1, 19ÚT, 19VI, 25A

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési azokat a mesterséges létesítményeket (kertvárosi jellegű, falvak, telephelyek, nyitott bányaterületek, tanyák, telephelyek, portalanított, murva- és földutak) soroltuk ide, melyeken a jelenlegi intenzív humán használatból eredően természeti értékek nem találhatóak és azok megjelenése a jövőben sem várható. Ugyancsak ide soroltuk a tervezési területen található, huzamos emberi tartózkodást szolgáló, az épített környezethez és a különböző élőhelyeken napirutin-szerűen megvalósuló gazdálkodáshoz szükséges közlekedési területeket, a kiépült úthálózatot és az 101 infrastruktúra egyéb elemei (légvezetékek). Az utak és egyéb vonalas létesítmények (pl. elektromos légvezetékek) karbantartása során a természeti és táji értékek megóvásáról gondoskodni kell. A biztonsági sávok fenntartó kezelése nem károsíthatja a Natura 2000 jelölő fajokat (pl. inváziós fajok vegyszeres kezelés nélküli, sarjadzást elősegítő, mechanikus visszaszorítása nem javasolt). Az idegenhonos inváziós fajok esetleges megjelenése esetén, gyors és hatékony kezeléssel szükséges fellépni ellenük.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálat:

Érintett védett természeti terület:

Nem érint védett természeti területet.

Érintett ÁNER élőhelyek:

OG – Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet

U2 – Kertvárosok, szabadidős tevékenységek

U3 – Falvak, falu jellegű külvárosok

U4 – Telephelyek, roncssterületek

U6 – Nyitott bányafelületek

U10 – Tanyák, családi gazdaságok

U11 – Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

6190 - Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*)

6240* - Szubpannon sztyeppék

Érintett közösségi jelentőségű fajok: mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

Érintett egyéb kiemelt fajok: -

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és

kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat, melyek szintén betartandók.

Javasolt előírások: Kód

GY26

Kód

E70

Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

Inváziós fűszárúak mechanikus irtása.

Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok

Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:

- Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.

- Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fűszárú: augusztus-szeptember.

- Alkalmazás – a fűszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.

- Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.

- Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).

- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.

- Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. *(Megjegyzés: amennyiben a fenyő fajokon kívül megjelenik egyéb idegenhonos, inváziós fafaj.)*

Vadgazdálkodási előírás-javaslatok

Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Kód

V01

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Gazdálkodói szándék esetén természetvédelmi szempontból támogatandó az erdőterületek közé zárt vadföldek, szántók visszagyepesítése spontán gyepesedéssel, lucernavetést követő gyepesedéssel, illetve erdősítése tájhoz fajokkal, de a beékelődő szántóterületek nem jelentenek természetvédelmi problémát.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Nem teszünk ilyen javaslatot.

Kezelési javaslatok indoklása:

A fenti élőhelyek természetvédelmi kezelést nem igényelnek, ill. esetükben az nem értelmezhető.